

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Industriæ aliquæ pro Hæreticis adjuvandis. §. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

minicam, Symbolum Apostolicum, Decem præcepta. Prandio etæque semper præmittitur benedictio, à filijs & filiabus familias, quorum absentiam supplet honoratio accumbentium.

Post refectorem aguntur gratiæ, decantata etiam aliqua cantuocula, & addito Psal. Davidis.

Et si plurimum initio Lutherus prædicavit conscientie libertatem, nihilominus ita vexat Lutheranos Ministri eos, qui statò tempore Communionem ipsorum non accedunt, ut necessarium sit illos, vel hæretica Communionem uti, vel convulsis suis rebus è loco discedere, nonquam enim cessant prædicantes in publicis locis eos nominatim oburgare, appellare impios Mammaluccos, indignos qui cum bonis vitis conversentur. Ajunt præterea illos, qui cum ipsis cibum sumunt, aut aliquid aliud agunt, seu emendo, seu vendendo, eidem subiacere maledictioni.

Et hæc quidem de hæreticorum astutia, & sollicitudine dicta sufficiant: Videamus nunc quibus medijs sint adjuvandi, ut resipiscant, & ad veritatem Catholicam perducantur.

Industriæ aliquæ pro Hæreticis adjuvandis.

§. 2.

Breviter ex documentis à doctiss. Patribus Francisco Costero, & Antonio Possævino, & alijs, quomodo agendum sit cum hæreticis, ut ad fidem veritatem convertantur edocebimus.

Magnum, inquit Costerus, est discrimen, teste D. Augustino ad Honoratum *de utilitate credendi c. primo*, in et Hæreticum et eum, qui credit Hæretico, ille compendij sui, & præcipue gloriæ principatusque gratia novas & falsas opiniones, vel gignit, vel sequitur: hic vero ejusmodi hominibus specie quadam veritatis & pietatis assimilata deceptus, fidem habet. Hac significatione Hæreticum post unam & secundam correptionem vult vitandum D. Paulus, quia subversus est hujusmodi, & proprio judicio condemnatus. Veteres quoque Patres omnes communi consensu disputationem cum proprii nominis Hæretico dissuadent, de quo etiam nos latè *lib. 2. scripsimus*: quod ejusmodi concertatio (ut dicebat apud Sozomenum *Historia tripartit. lib. 9. c. 18.* Nestarius Patriarcha Constantinopolitanus) *non solum schismata non vivit, sed amplius divideret.* Nam sicut vulpes nec manserit unquam, nec cibo utilis est (ait D. Ambros. *lib. 7 in Lucam*) ita neque Hæreticus vulpularum nomine in divinis litteris designatus: contentiosus enim nimium sunt hæretici (ait D. Cyrillus) *lib. 2. Thesau. cap. 2.* & quia perverti sunt, & decreverunt animo non mutare sententiam, quodcunque etiam contigerit, inquit B. Chrysol. Si tamen vitari nequeat congressus, ne sine fructu, eorum salutem qui audiunt, disseratur, quatuor, quæ sequuntur, videntur utiliter observari posse.

Primum, ut respondentis potius, quam oppugnantis personam sustineas, & quod facilius sit argumenta in contrarium allata confutare, quam superbum & arrogantem adversarij animum rationibus convincere, qui omnes rimas evadendi querit. Scripturas torquendo, mutilando, rejiciendo. *Quid promovebis* (ait Tertullianus *lib. 1. de præscriptis*) *experientissime scripturarum, cum si quid defenderis, negetur; & dixeris, si quid negaveris, defendatur: & tu quidem nihil perdes, nisi vocem, in conten-*

tione nihil consequeris, nisi vilem de blasphematione laudem.

Deinde danda est opera, ut intra limites unius materiæ adversarius contineatur: Est enim Hæreticus præsertim rudioribus, qui sibi tamen non parum sapere videntur, familiare, ut cum dissolutis argumentis, in una aliqua causa, se convictos animadvertunt, alio dilabantur, & rerum diversarum multitudinem antagonistas suos obtundant, ne si nihil in medium afferant, manus dare vincique videantur: hoc autem nulla ratione pariatur Catholicus, nisi sibi in illo, de quo prius agebatur satisfactum esse fateatur.

Est præterea ad rectam argumentandi formam astringendus Hæreticus, utque omnis superfluis, nudam ratiocinationem proponat: qua in te non parum laboratur ab adversarijs, qui ut dialecticæ ignari, ab argumentando graviter hallucinantur, vel Sophistarum more, ratiocinationes suas oratorij pigmentis, quasi fucò quodam colorando, falsa pro veris, dubia pro certis, indoctis auditoribus venditant.

Ad extremum convitia, maledicta, cognomina, quibus nomina nostrorum urgere solent, surda velut aure sunt prætervehenda. Nam sicut qui malam causam coram Judice tuetur, cum rationibus & æquitate destitutus, clamoribus instat: ita Hæreticus cum veris ac solidis argumentis se vincere posse desperat, contumelias certat, ut rem à legitima disputatione ad contentionem detorqueat. Tu vero, dissimulatis omnibus verborum portentis, quasi cum homine phrenetico ac furioso negotium habeas, in solam miseri hominis salutem, & conversionem animum intendas. Cogita non hominem, sed spiritum erroris, sed ipsum Dæmonem per os hominis ista maledicta evomere. Quare miserere te potius ejus, verbis utere adversus eum humanis & benevolis, tacitusque DEUM subinde pro anima Dæmonis laqueis, æternorumque suppliciorum periculis, irretita precare. Quod si apud ipsum nihil proficies, salutem auditoribus infectis scrupulum aliquem ac dubitationem injicies. Sumus enim ita comparati, ut moveamur modestia, indignemur petulantia.

Hactenus de his, quos vere & proprie hæreticos appellamus. Superest dicamus quemadmodum credentes Hæreticis, hoc est, qui vel ad hæreticos defecerunt, vel in fide nurant, tractandi sint. Inter quos majori studio videntur illi juvandi, in quibus major conversionis spes apparet. Ad quam rem inter alia tria ista communia puncta poterunt esse adjumento: Ut primò percurreris ab eo, quò cum agis, quas ob causas ab Ecclesia recesserit, ac totius orbis Christiani societatem, & communionem deseruerit: majoresque suos atque adeo omnes omnium nationum, omnium sæculorum, omnis memoriæ homines, qui Catholicè decesserunt sceleris ac nefariæ infidelitatis, mortuos tam severe condemnaverit: Quia si rectè credit Hæreticus, omnes isti perierunt.

Tum deinde, qua ratione, qua autoritate commotus, hujus potius quam illius Hæretici sectam sequatur; cum omnes sua dogmata scripturarum testimonijs confirmet: si dicat hujus vel illius vocem videri sibi magis rationi & veritati consentaneam, fateri cogitur illud suum videri esse regulam fidei. Unde concludes illum Hæreticum esse, hoc esse electorem, qui sibi ex multis quod credat, suo ipse arbitrio & voluntate deligat.

Denf.

Denique urgebis illum, ut vel unum hominem ex omni antiquitatis memoria producat, qui cum uno (verbi gratia Lutheri) in omnibus lenferit. Neminem proferre poterit, ne ex hæreticorum quidem albo, quorum quisque diversam, quam sibi ipse fixerit, religionem coluit. Age igitur amice, Estne æquum, ut repudiata totius orbis disciplina, doctrinam vel hæcenus inauditam, vel olim totius antiquitatis consensu explosam amplectaris, hæc sola ratione, quia tibi ita videatur. Ergo tot invictissimos martyres, tot viros doctissimos, tot Christi Confessores integerrimos, qui fidei suæ veritatem innumeris miraculis testatam reliquerunt, impios, infideles, idololatrias fuisse confirmabis, sempiternisque supplicij vivos, mortuosque condemnabis: & hoc solum, quia tu tibi videris melius sapere, & rectius intelligere Scripturas? Quasi vero Ecclesiam illam Christus, quam acerbissima morte sibi in Cruce despondit, in tam terribilibus erroribus totos 1600. annos jacere passus fuerit, donec post tot sæcula tui ingenij lumine mundus collustraretur.

Hæc, & id genus alia, cum quadam pia commiserationis animi significatione, modestè proposita, magnum habent momentum, ad animum hominis deducti, non prorsus obstinati commovendum; præsertim si magnitudo periculi, æternitas inquam suppliciorum, etiam atque etiam inculectur, juxta illud *Isaia 60. Gens & regnum, quod non servierit tibi, peribit.*

Hæc namque cogitationibus jactatus Hæreticus, si non omnino errorem deponet, nutabit tamen fortasse, & rei gravitatem, imminensque periculum serid cum animo suo considerabit, cogitans non minus ipsum cum pauculis suis Symmictis in errorem lapsum, quam orbem terrarum universum. Hæcenus ex Costero in præfatione Enchiridij.

Epistola Pat. Petri Fabri Societat. Jesu,
de modo agendi cum
Hæreticis.

§. 3.

Missis ad me subinde literis efflagitaveras, ut certos tibi statuerem Canones & documenta, quibus divini verbi ministri uti possent ad extirpandos ex animis Hæreticorum errores, & inveteratos illorum morbos curandos, sine propriæ salutis jactura. Huic ergo petitioni nihil bucûtque respondi, nunc, temporis causatus angustias, nunc inquietudinem, quæ me domi habebat, incusans: nec minus honesto titulo mercari modo silentium possem, infirmam hujus manus valetudinem pro me adducens. Verum illud potissimum me pergit, quod rationes quales tu desideras audire, mihi nullæ succurrunt: dicam tamen nonnullas, qualescunque citato scribentis calamo obveniant. Atque illud primo loco monendi sunt, qui salutem animarum sitientes, ad nostræ tempestatis Hæreticos commean, ut charitatis intimæ viscera erga illos gerant, sincerè atque ardentè illos ament, nullos foventes animo cogitationes, quæ illos contemptu dignos suadeant.

Accedit hæc secundus Canon, ut illos nobis conemur benèvolos atque propitios reddere, ut rectè de nobis sentiant, & judicent intra se. Hoc autem consequi non fuerit difficile, si comiter illos alloquamur, nihil initio discrepantes, aut controver-

tes, sed de ijs rebus tantum constituatur sermo, quæ nobis cum illis conveniunt. Fugienda igitur imprimis controversia, ubi altera pars videatur ab eam deprimere: prius enim communicandum est in his, quæ uniunt, quam in ijs, quæ diversitatem sensuum ostendere videantur. At vero quia hæc Lutheranorum secta est filiorum subtrahionis in perditionem: ac prius in eis perijt benè agendorum sensus, quam credendorum fides, medicinæ ordo ægritudinis ordinem sequi debet. Procedendum igitur est cum illis, ab ijs quæ faciunt ad benè sentiendum, secundum affectus, ad ea quæ sunt & faciunt ad credendum. Erat enim sanè olim in Ecclesiæ nascentis primordijs contrarius ordo ad avertendum ab infidelitate homines. Hinc siquidem erudiendus primum erat intellectus, ac præceptis nostræ fidei imbuendus. Hæc enim fides ex auditu est, deinde ad rectè sentiendum de moribus, qui sunt secundum fidem acceptam, paulatim perdocebantur. At Lothranis si ad bonos mores redire suadeas faciliè ad sanam fidem, mentemque revocaveris. Si igitur in hominem incidas, cujus non solum doctrina impia sit, & perniciosa, sed vita etiam moribus corruptis perditæ; ut hic æger relevetur, necessarium est colloquijs hinc inde quæsitum sensum à moribus pravis deterreri: neque est antea ullum verbum de erroribus in fide faciendum.

Expertus ego ipse sum aliquando: cum enim vit quidam me rogasset, ut hominem, qui pertinaciter acquererat Lutheri erroribus eximerem, & laqueo, si possem, cum præsertim dogma illud de conjugio Sacerdotum mordicus teneret, ego illico hominis mores nosse pertentavi, protraxi itaque sermonem, atque ex familiari colloquio, vitam ejus deprehendi, victorum sordibus labefactam: assueverat enim meretricijs amoribus multis retro annis: illic igitur appuli animum, ut amores impudicos radicibus à corde evellerem, nihil interim de fide sana apud illum memorans. Factus voti compos nihil ultra necesse habui laborare. Sed ipse, qui curabatur Domini gratia, aperuit animi oculos, & errorum tenebras diffingere cœpit: quippe qui ex amorum pravitate & ortum haberet, & incrementum. Sed quia præterque omnes Lutheri Scholæ, in humanorum operum meritis excludendis miserè errant, oportebit primum opera, quæ illi contemnunt stabilire, deinde ad fidem promovendam gradus facere, ea semper apud illos loquendo, quæ mirabilem virtutum amorem, & desiderium in ipsorum animis excitent: quod ut fiat illustrius, manifesto exemplo ostendam.

Dicit tibi Hæreticorum aliquis, *Ecclesiam, neque ad persolvendum Horarias preces, nec ad audiendum Missæ sacrum, nec ad similia posse adigere, proposita Capitali pœna transgressoribus*: hujus tamentem animum permoveas oportet, ut orationi & Missæ libenter vacet; talem siquidem devotionem orationis, & Missæ temporibus statueris habendæ, qui primum excludit, veræ fidei ultimum fecit naufragium. Erit autem magnum operæ pretium animadvertere, quibusnam erroribus innitantur, præcipuè Lutheranorum capita & Hæresiarchæ. Hi nimirum in præcepta, sanctionesque Ecclesiæ, ac Sanctorum Patrum acerbè insultant: At hoc, quidnam est, nisi exiguas & penè exhaustas tu se navis cognoscere, ad benè obtemperandum, & ad laborem tolerandum, cum posse desperant, ut omnes Canones præceptaque Ecclesiæ ab ipsis purè obseventur.

Virtutum operata, quomodo hæreticis suadenda?

Missam, qui spernunt, ac Sanctorum Patrum acerbè insultant: At hoc, quidnam est, nisi exiguas & penè exhaustas tu se navis cognoscere, ad benè obtemperandum, & ad laborem tolerandum, cum posse desperant, ut omnes Canones præceptaque Ecclesiæ ab ipsis purè obseventur.

Sunt

Charitatis viscera gerenda erga hæreticos.

In hæreticis perijit prius